

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 27 maj 1940 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket jämte i ämnet väckt motion.

I en den 10 maj 1940 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 261, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen antaga följande, vid propositionen fogade

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.¹

Härigenom förordnas, att 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

18 §.

1 mom. I varje tobaksvaras priskurantpris skall skatt ingå dels med ett belopp, vilket motsvarar nedanstående procent av priskurantpriset eller i

¹ Senaste lydelse av 18 § 1 mom., se SFS 1939:714.

fall, som avses i 22 § 2 mom. fjärde stycket, av varans värde, dels ock med nedan angivna, i förhållande till varans myckenhet bestämda belopp, nämligen:

	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
	Procent av priskurantpriset eller värdet	Belopp för		Procent av priskurantpriset eller värdet	Belopp för	
		1 st.	1 kg.		1 st.	1 kg.
Cigarrrer	40	öre	kr.	44	öre	kr.
Cigarrcigarretter	52	0.8	—	53	4	—
Cigarretter med fast pappersmunstycke	64	0.4	—	53	2	—
Cigarretter utan fast pappersmunstycke	64	0.2	—	55	1.3	—
Röktobak	68	0.2	—	59	1.3	—
Röktobak	61	—	1.50	61	—	1.50
Tuggtobak	43	—	1.—	53	—	1.50
Snus	51	—	0.75	53	—	1.50

I skatthänseende — — — 3.3 gram.

Denna förordning träder i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehått en i anledning av propositionen inom andra kammaren av herr *Lithander* väckt motion, nr 271, vari hemställts »att riksdagen ville för sin del påyrka, att förutsättningen i den kungl. propositionen nr 261 'att återförsäljarnas rabatt minskas med 1 0/0' skall utgå vid beslutet rörande denna proposition.»

Beträffande motiveringen för det i motionen framlagda förslaget tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Enligt gällande bestämmelser utgår tobaksskatten dels med viss procent av varans priskurantpris eller varans värde, dels ock med visst efter varans myckenhet bestämt belopp. Skattesatserna återfinnas i 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket. Dessa skattesatser blevo vid två olika tillfällen under år 1939 föremål för jämkning, senast genom beslut vid urtima riksdagen 1939/40 (propositionen nr 44, riksdagens skrivelse nr 15). De nu gällande skattesatserna, som innefattas i en den 14 oktober 1939 utfärdad förordning (nr 714), vilken omedelbart trädde i kraft, framgå av följande sammanställning:

	För inom riket till- verkad vara			För till riket in- förd vara		
	Procent av priskurant- priset eller värdet	Belopp för		Procent av priskurant- priset eller värdet	Belopp för	
		1 st.	1 kg.		1 st.	1 kg.
		öre	kr.		öre	kr.
Cigarrer	33	0.8	—	37	4	—
Cigarrcigarretter	45	0.4	—	46	2	—
Cigarretter med fast pappersmunstycke	60	0.2	—	51	1.8	—
Cigarretter utan fast pappersmunstycke	64	0.2	—	55	1.8	—
Röktobak	56	—	1.50	56	—	1.50
Tuggtobak	38	—	1.—	48	—	1.50
Snus	44	—	0.75	46	—	1.50

Vid avvägandet av dessa skattesatser beräknades, att statsverkets inkomst av tobaksskatt under budgetåret 1940/41 skulle komma att uppgå till 133 miljoner kronor.

Med hänsyn till de ökade krav på budgeten, som den förstärkta militära beredskapen kommit att ställa, har föredragande departementschefen i skrivelse till ordföranden i styrelsen för aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet hemställt, att inom bolaget måtte verkställas utredning angående en skärpt tobaksbeskattning, därvid borde eftersträvas största möjliga ökning av inkomsterna av tobaksskatt och från bolaget samt minst en stegring av 25 miljoner kronor utöver vad som kan vinnas vid nu gällande beskattning. I anledning av nämnda skrivelse har i en den 22 april 1940 dagtecknad, inom bolaget upprättad promemoria föreslagits en höjning av skattesatserna för tobaksskatten på sätt framgår av det ovan intagna författningsförslaget.

Med utgångspunkt från de sålunda föreslagna skattesatserna samt monopolbolagets försäljningssiffror för år 1939 har inkomsten av tobaksskatt för ett år beräknats till i runt tal 143.9 miljoner kronor.

Med hänsyn till att importen av tobaksvaror på grund av nu rådande förhållanden kan komma att bli i stort sett omöjliggjord, ha i ovannämnda promemoria även framlagts beräkningar rörande den inkomst av tobaksskatt, som skulle inflyta, därest tobaksmonopolet skulle komma att övertaga importens andel av försäljningen. Nyss angivna inkomstbelopp, 143.9 miljoner kronor, borde då ökas med i runt tal 18.6 miljoner kronor. Statens inkomst av tobaksskatt under budgetåret 1940/41 skulle sålunda komma att uppgå till 162.5 miljoner kronor, medan denna inkomst, såsom förut nämnts, på grundval av nu gällande skattesatser beräknats till 133 miljoner kronor.

Tobaksmonopolet har framhållit, att goda skäl synas tala för att återförsäljarna icke i rabatthänseende skola få draga nämnvärd fördel av prisstegringen och har därför förutsatt, att återförsäljarnas rabatt skall minskas med 1 %.

För egen del har *departementschefen* i ärendet anfört följande:

»En höjning av skattesatserna för tobaksskatten i enlighet med det inom monopolbolaget upprättade förslaget skulle, såsom den föregående framställningen utvisar, vid oförändrad konsumtion medföra en ökning av statsverkets inkomst av tobaksskatt under budgetåret 1940/41 med minst 29.5 miljoner kronor. En viss marginal finnes sålunda mellan den teoretiskt beräknade inkomstökningen och det av mig angivna lägsta belopp, 25 miljoner kronor, som statsverket synes böra söka ytterligare utvinna av tobaksskatten. Uppenbarligen kan det icke på förhand bedömas, om denna marginal skall vara tillräcklig för att hindra, att angivna minimum underskrides genom en konsumtionsminskning, som kan tänkas inträda såväl på grund av den prishöjning å tobaksvaror, på vilken förslaget bygger, som på grund av andra förhållanden. Emellertid torde försiktigheten bjuda, att en starkare prishöjning än den, som föranledes av de i monopolbolagets promemoria angivna nya skattesatserna, i nuvarande läge undviks. Jag förordar sålunda en höjning av skattesatserna för tobaksskatten i enlighet med det i promemorian framlagda förslaget.»

Utskottet.

På sätt framgår av den förut lämnade redogörelsen har departementschefen med hänsyn till de ökade kraven på budgeten ansett en ökning av inkomsterna av tobaksskatten erfordras med minst 25 miljoner kronor utöver vad som kunde utvinnas vid nu gällande beskattning. Enligt verkställda beräkningar skulle den av tobaksmonopolet föreslagna höjningen av tobaksskatten vid oförändrad konsumtion komma att medföra en ökad skatteintäkt av sammanlagt 29.5 miljoner kronor under förutsättning att ingen import av tobaksvaror under nästa budgetår skulle äga rum. Härvid har dock tobaksmonopolet framhållit, att det med hänsyn till nuvarande tidsförhållanden vore synnerligen vanskligt att söka förutse, i vilken omfattning konsumtionen komme att förändras under nämnda budgetår.

I likhet med departementschefen finner utskottet det vara förenat med stora svårigheter att på förhand bedöma det ekonomiska resultatet av den i propositionen föreslagna skattehöjningen. Det kan nämligen befaras, att såväl den prishöjning, som föranledes av skatteökningen, som jämväl andra förhållanden komma att medföra en avsevärd minskning av konsumtionen. Med hänsyn härtill anser utskottet det vara synnerligen ovissst, hurvida den åsyftade inkomstökningen kan komma att uppnås genom den föreslagna skattehöjningen. Då emellertid enligt utskottets mening det torde kunna förväntas, att inkomsterna av tobaksbeskattningen enligt det föreliggande förslaget — även om en betydande konsumtionsminskning skulle uppstå — komma att bli större än om gällande skattesatser bibehållas oförändrade under nästkommande budgetår, anser sig utskottet i nuvarande läge böra förordna bifall till den föreslagna skattehöjningen.

Enligt propositionen böra återförsäljare av tobaksvaror i rabatthänseende icke erhålla nämnvärd fördel av den av skattehöjningen föranledda prisstegringen. Det förutsättes därför, att återförsäljarnas nuvarande rabatt skall minskas med 1 %. Utskottet finner det riktigt att återförsäljare icke böra komma i åtnjutande av några större fördelar genom den föreslagna

skattehöjningen. Å andra sidan synes rimligt att återförsäljare erhålla skälig ersättning för de ökade driftkostnader, som komma att uppstå i anledning av den allmänna prisstegringen. Skulle den beräknade skatteinkomsten uppnås, komma även återförsäljarnas ersättning enligt av tobaksmonopolet verkställda beräkningar att icke oväsentligt ökas. Utskottet förutsätter emellertid, att frågan om rabatten till återförsäljare, sedan skattehöjningen vidtagits, med uppmärksamhet följes av tobaksmonopolet samt att detta, där så visar sig erforderligt, vidtager behövliga jämkningar av rabatterna.

Med vad sålunda anförts torde jämväl motionen II: 271 få anses besvarad.

I detta sammanhang vill utskottet slutligen framhålla, att den föreslagna skattehöjningen torde vara ägnad att öka de svårigheter, som redan med gällande beskattning visat sig vara förenade med importverksamheten. Med hänsyn till sistberörda förhållande har enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallats särskilda sakkunniga, 1938 års tobakshandelsutredning, med uppgift att undersöka, i vad mån och på vilket sätt vissa påtalade missförhållanden inom import- och detaljhandeln med tobaksvaror kunna genom statligt ingripande avhjälpas. Utskottet finner det vara angeläget, att förenämnda sakkunniga snarast möjligt framlägga förslag till denna frågas lösning.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 261, samt
- 2) att motionen II: 271 av herr Lithander måtte anses besvarad genom vad utskottet ovan anförde.

Stockholm den 27 maj 1940.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Johan Bärge*, friherre Lagerfelt, Viktor Larsson, Wahlmark*, Sköldén, Sjödahl, Elon Andersson*, Ekman, Velandér och Sylwan*; samt

från andra kammaren: herrar Anderson i Norrköping, Lövgren, Olsson i Gävle, Andersson i Dunker, Ericson i Boxholm, Werner i Hultsfred*, Hammarlund, Hult, Lundell och Bäckman.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.